

Vznik a původ trávníků ve střední Evropě

Vzhledem k původu mohou být střeoevropské trávníky rozděleny na 1) přírodní trávníky, jejichž výskyt je určen přírodními podmínkami a volně žijícími herbivory, 2) polopřirozené trávníky dlouhodobě spojené s lidskou činností od doby počátku zemědělství (rozhraní mezolitu a neolitu), 3) meliorované trávníky, které jsou produktem moderního zemědělství. Ukazatelem trávníků u pylových analýz je poměr ne-stromového/stromového pylu a přítomnost pylu druhů, jako jsou jitrocel kopinatý a kopřiva dvoudomá. Ve střední Evropě se přírodní stepi, aluviální louky a alpínská bezlesí objevily ještě před začátkem zemědělství v raném neolitu. Jejich rozloha byla malá a plošky těchto trávníků byly v zalesněné krajině ostrůvkovité. Významné zvýšení plochy trávníků nelze očekávat dříve než v době bronzové. První kosy pocházejí ze 7. až 6. století př.n.l., tj. senosečné louky nevznikly patrně před tímto datem. Velkoplošný nárůst luk na seno a pokles v rozloze pastvin se v mnoha regionech objevil od 18. století. Produkce sena je spjata s rozšířením orné půdy a využíváním skotu jako tažných zvířat zapřažených za pluhem. Dynamika luk je odrazem rozvoje lidské společnosti a politické situace, protože jsou trávníky integrální částí kulturní střeoevropské krajiny.

Využitelné výstupy:

Vzhledem k původu mohou být střeoevropské trávníky rozděleny na 1) přírodní trávníky, jejichž výskyt je určen přírodními podmínkami a volně žijícími herbivory, 2) polopřirozené trávníky dlouhodobě spojené s lidskou činností od doby počátku zemědělství (rozhraní mezolitu a neolitu), 3) meliorované trávníky, které jsou produktem moderního zemědělství. Ukazatelem trávníků u pylových analýz je poměr ne-stromového/stromového pylu a přítomnost pylu druhů, jako jsou jitrocel kopinatý a kopřiva dvoudomá. Na výskyt pastvin ukazuje pyl jalovce obecného a přítomnost dřevěného uhlí v sedimentech a v půdním profilu. Ve střední Evropě se přírodní stepi, aluviální louky a alpínská bezlesí objevily ještě před začátkem zemědělství v raném neolitu. Jejich rozloha byla malá a plošky těchto trávníků byly v zalesněné krajině ostrůvkovité. Významné zvýšení plochy trávníků nelze očekávat dříve než v době bronzové. První kosy pocházejí ze 7. až 6. století př.n.l., tj. senosečné louky nevznikly patrně před tímto datem. Důkaz o výskytu senosečných luk ve střední Evropě existuje z makrozbytků ovsíku vyvýšeného v sedimentech, písemných záznamech a nálezů kos z archeologických nalezišť. Z analýz makrozbytků je patrné, že existovala obecně vysoká rozmanitost polopřirozených trávníků v kulturní krajině středověku a jednotlivá travní společenstva byla druhově bohatá. Od počátků zemědělství po 18. století byly pastviny a pastevní lesy převažujícím zdrojem píce. Velkoplošný nárůst luk na seno a pokles v rozloze pastvin se v mnoha regionech objevil od 18. století. Produkce sena je spjata s rozšířením orné půdy a využíváním skotu jako tažných zvířat zapřažených za pluhem. Rozšíření ovsíku vyvýšeného bylo umožněno ústupem od pastevního hospodaření a zvýšeným zastoupením luk v 18. a 19. stol. V některých horských oblastech neexistují známky velkoplošného odlesnění a rozšíření luk až do 14. století, a vrchol zemědělsky využívané půdy byl od 18. stol. do první poloviny 20. stol. Louky byly přeměněny na ornou půdu během válečných období. Naopak, k přeměně orné půdy na louky došlo od 90. let po útlumu zemědělství spojeném s politickými změnami. Dynamika luk je odrazem rozvoje lidské společnosti a politické situace, protože trávníky jsou integrální částí kulturní střeoevropské krajiny.

Zdroj: Hejcman M., Hejcmanová P., Pavlů V. and Beneš J. 2013: Origin and history of grasslands in Central Europe - a review. *Grass and Forage Science* 68 (3): 345 - 363.

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <http://forumochranyprirody.cz/vznik-puvod-travniku-ve-stredni-evrope>